
FOREWORD

The new 7th volume of the Scientific Proceedings of European Christian Academy takes us further into the complex circle of problems that social workers and supervisors face in their day-to-day work with clients and promoting social changes, solving problems in relationships, strengthening and activating people's inner resources. The essence of social work is multifaceted, but it is called to soothe suffering caused by structural oppression and inequality, as well as crisis in the client's life.

Social work practice is, of course, branched and varied. However, every complex system has its center. In our opinion, it is focused on the client's personality. Social problems do not arise "on a cloud", they do not come "down" for us to learn how to solve them. No! The problems are generated by people themselves, many of them are unprecedented, while others are millennia old. Why does God allow crises? How do we know what is going on in people and how to respond to their needs?

It is much easier to assume that we help the client by "removing the problem from the outside" - take him to sobriety treatment, to separate children from violent families, provide the necessary financial support, etc. However, there is a danger of oversimplifying the depth of social problems and consequences they cause. To reduce this danger, social workers need anthropological knowledge.

The client seems to be in conflict with the problem, but he is unable to do that. The problem is visible from outside, but behind every outwardly visible problem is a faulty internal experience - the client tries to hide it from the eyes of others and does not reflect on them. These problems arise from anthropological passions. But it is precisely this part of the client's soul that needs successful case management. The existing, visible part of the problem is explainable, it has causes and effects, which the social worker takes as anthropological center of the problem. The problem cannot be solved externally, because the root of it lays within the soul of a client. It requires proper understanding of the duality of the problem and the client that is the golden principle in Patristic anthropology. It indicates the possibilities of self-determination and self-movement of the client's personality.

A social worker needs to acquire knowledge not only of culture and social anthropology. Knowledge accumulated in the traditional Judeo-Christian perception of man and Patristic and synergic anthropology is required. Studies at European Christian Academy are oriented towards the acquisition of this knowledge.

Archetypes for the client-oriented social work with the "stranger, orphan, widow, outcast" are given in the Five Books of Moses of the Old Testament, the Talmud. These are knowledge about human personality and other epistemologically important areas related to human understanding. This knowledge is further reflected in the anthropological texts of ancient Christian schools of Alexandria, Antioch and Cappadocia. For example, I will mention only a few authors: John Chrysostomus (347-407), Theodoret of Cyrus (393-457), Ephraim of Syria (306-379), Basil the Great (330-379), Gregory of Nyssa (335-395) and others. The Eastern Orthodox Church developed practice of social service by use of concepts like "client", "client cities", "reciprocity", "solidarity", "justice", "human dignity", which are now embedded in Europe's unified personalized respectful attitude towards the victim, towards the humiliated and excluded. These concepts have been accepted into the social teaching of the Western Church (since the 19th century), the Social Doctrine of the Christian democracies of European countries and European Commission organizations with which the European Christian Acad-

---

emy closely cooperates - EZA (European Center for Workers' Questions), *Semaines Sociales de France*, think tank *IXE-group*, IDC (International Diaconate Center), etc.

Knowledge about the other person is not a theoretical study. The revelation given to the Jewish people was very practical. The early Church gave people understanding of a new, better society, that is, how to restore human reciprocity in a world that had already lost the concepts of “social responsibility” and “community”. According to Basil the Great, a Cappadocian theologian of the fourth century and an outstanding practitioner of Church life, man is “an animal in contact - not wild, but one that does not love solitude”. What anthropological commonality is required in the attitude towards the client? What is Truth and what is Mercy, why does the content of these concepts work in any historical situation, in the life of any client?

The content of these active revelations may seem unnecessary if one does not recognize that psychological knowledge alone cannot provide complete perception of the client either in his personal or social existence, because it is separated from the “mother”, from the knowledge of anthropology. Read “Remark” by prof. S. Gūtmane on the dominant status of the psychosocial approach and the holistic understanding of the client in Patristic anthropology.

The content of the Proceedings is dedicated to the transformative possibilities of anthropological knowledge (prof. S.Gūtmane). G. Dišlers writes about the sustainability of this fundamental knowledge in two articles that analyze relationship between personality and people, their history and land, and God in the Bible from the perspective of social reading, little known in Latvia.

The category of reciprocity as a protonorm for social service providers has been updated by supervisor I. Kovaļevska, graduate from ECA. We also are very pleased to introduce graduates, supervisors I.Gusāre and L.Kalniņa for their logical involvement in the research strategy of the Academy. Master in theology T.Freimanis is looking for ways to enrich human perception from the perspective of the Eastern orthodox Church despite the confessionally different approach to the discussed issues.

Aspects of methodological interdisciplinarity in social work research are dealt with in articles by prof. S. Gūtmane and N. Hark, but specific recommendations for working with sexually abused children, as well as the possibility of supervision in support of families are discussed by prof. K. Kiessling and supervisor I. Gusāre. Article by prof. L. Anužiene describes benefits from the spiritual leadership of organizations. For the first time in the Proceedings we have included a review of a conceptually important publication, this time Z. Ozola gives overview of the book by J.C. Larchet "Theology of Illness".

All articles present a cultural phenomenon of collective thinking and research, in which, despite the individuality of each author, the principles and foundations of innovative anthropological thinking enters the globalized world and social work from a distant repository of valuable knowledge. We at the Academy call it “innovation from antiquity”. Anthropology is the “mother” of the European understanding of working with the client, although in the course of history “daughters” (i.e. secular sciences, including psychology) have forgotten their mother! Metaphorically speaking, we invite the mother back into the room and put her in the place of honor.

You, the readers of this volume, be the judge of how well it has worked out.

Dr. philol., prof. Skaidrīte Gūtmane
Rector of European Christian Academy

PRIEKŠVĀRDS

Jaunais Eiropas Kristīgās Akadēmijas Zinātnisko Rakstu 7. sējums ved mūs tālāk kompleksajā to problēmu lokā, ar kurām jāsaskaras sociālajiem darbiniekiem un supervizoriem, ikdienā risinot galvenos uzdevumus darbā ar klientiem – veicināt sociālas pārmaiņas, risināt problēmas cilvēku attiecībās, stiprināt un aktivēt cilvēkos esošos spēka avotus. Uzlabot cilvēkos dzīvesspēku un dzīvotprieku! Visu nemaz nevar un nevajag uzskaitīt, jo sociālā darba būtība ir daudzšķautņaina, bet tā spēj remdēt cilvēku ciešanas, ko izraisa gan strukturāla apspiestība un nevienlīdzība, gan konkrētās personas dzīves krīze.

Sociālā darba prakse, protams, ir sazarota un daudzveidīga. Tomēr katrai kompleksai sistēmai ir centrs. Mūsaprāt, tā ir fokusēšanās uz klienta personību. Tas tāpēc, ka sociālās problēmas nerodas “uz mākonīša”, tās nenonāk “lejā”, lai mēs mācītos tās pārvarēt un risināt. Nē! Problēmas ģenerē paši cilvēki, daudzas no tām ir vēl nebijušas, bet citas ir jau tūkstošgadīgas. Kāpēc Dievs pieļauj krīzes? Kā lai mēs zinām, kas notiek cilvēkos un kā atsaukties uz viņu vajadzībām?

Daudz vieglāk ir domāt, ka mēs palīdzam klientam, ja “no ārpuses atceļam problēmu” – nododam viņu ārstēties no alkoholisma, šķiram bērnus no vardarbīgām ģimenēm, piešķiram nepieciešamos pabalstus utt. Tomēr šajā gadījumā pastāv bīstamība vienkāršot sociālās problēmas dziļumu un to izraisītās sekas. Lai reducētu šo bīstamību, ir nepieciešamas antropoloģiskās zināšanas par cilvēku.

Klients ir it kā konfliktā ar problēmu, kas viņam jārisina, bet viņš to nespēj. No ārpuses problēmu redz visi – sociālais darbinieks, ģimene, visi. Bet ir iekšējie pārdzīvojumi, tos klients visiem spēkiem cenšas apslēpt no citu acīm un par tiem nereflektē. Tās ir antropoloģisko kaislību izraisītās problēmas pašā klientā. Bet tieši šo klienta dvēseles daļu vajag aktualizēt, lai sociālais darbs ar gadījumu nestu rezultātu. Esošajai, redzamajai problēmas daļai ir cēloņi, kurus apzinot, sociālais darbinieks ierauga problēmas antropoloģisko centru, cēloņu un seku virkni. Ārēji problēmu nevar atrisināt, jo problēmas sakne ir klienta dvēselē. Tieši problēmas dualitātes izpratne, klienta kā duālas personības izpratne ir tas zelta princips patristiskajā antropoloģijā, kas norāda uz klienta personības pašnoteikšanās, paškustības iespējām.

Sociālajam darbiniekam ir jāiegūst ne tikai kultūras un sociālās antropoloģijas zināšanas vien, ar tām vien būs par maz. Ir nepieciešamas zināšanas, kas uzkrātas jūdu-kristiešu tradīcijā par cilvēku un patristiskajā un sinerģiskajā antropoloģijā. Uz šo zināšanu apguvi orientē studijas Eiropas Kristīgajā Akadēmijā.

Uz klientu orientētā sociālā darba koncepcijas arhetipus darbam ar “svešinieku, bāreni, atraitni, izstumto” mums ir atstājušas Vecās Derības Piecas Mozus grāmatas, Talmūds. Tās ir zināšanas par cilvēka personību un citas ar cilvēka izpratni saistītas epistemoloģiski svarīgas jomas. Šīs zināšanas tālāk atspoguļotas senās Aleksandrijas, Antiohijas un Kapadokijas skolas antropoloģiskajos tekstos. Piemēram minēšu vien dažus autorus: Jānis Zeltamute (347-407), Kīras Teodorēts (393-457), Sīrijas Efraims (306-379), Bazilejs Lielais (330-379), Nīsas Gregors (335-395 un citi. Tieši Austrumu Baznīcas sociālās kalpošanas praksē tika izstrādāti jēdzieni “klients”, “klientu pilsētas”, “savstarpība”, “solidaritāte”, “taisnīgums”, “cilvēka cieņa”, kas tagad iegūluši Eiropas vienotajā personalizētajā cieņas attieksmē pret cietēju, pret pazemoto un izstumto. Šie jēdzieni ir uzņemti Rietumu Baznīcas sociālajā mācībā (kopš 19. gadsimta), Eiropas valstu kristīgās

---

demokrātijas Sociālajā Doktrīnā un tradīcijā, kas turpinās tādu Eiropas Komisijas organizāciju darbā, ar kurām Eiropas Kristīgā Akadēmija cieši sadarbojas – EZA (Eiropas Centrs Strādājošo Jautājumos), *Semaines Sociales de France*, domnīca *IXE-group (Initiatives of Christians in Europe)*, IDC (Starptautiskais Diakonāta Centrs) u.c.

Zināšanas par otru cilvēku nav teorētiska mācība. Jūdu tautai dotā atklāsme par cilvēka un Dieva attiecībām bija ļoti praktiska. Agrīnā Baznīca deva cilvēkiem pavisam praktisku izpratni par jaunu, labāku sabiedrību, proti, kā atjaunot cilvēku savstarpību pasaulē, kas jau toreiz bija pazaudējusi jēdzienus “sociālā atbildība” un “kopība”. Ceturtā gadsimta Kapadokijas teologa un izcilā Baznīcas dzīves praktiķa Bazileja Lielā skatījumā cilvēks ir “saskarsmē esošs dzīvnieks – ne jau mežonīgs, bet tāds, kas nemīl vientulību”. Kāda antropoloģiskā kopība nepieciešama attiecsmē pret klientu? Kas ir Patiesība un kas ir žēlsirdība, kāpēc šo jēdzienu saturs darbojas jebkurā vēsturiskajā situācijā, ikviena klienta dzīvē?

Šo it kā aktīvo atklāsmju un zināšanu saturs var šķist nevajadzīgs, ja nezina, ka psiholoģijas zināšanas vien nespēj sniegt pilnīgāko izpratni par klientu ne viņa personiskajā, ne sociālajā esamībā, jo atraujas no “mātes”, no antropoloģijas zināšanām. Par to lasiet prof. Skaidrītes Gūtmanes “Piebildē” par psihosociālās pieejas dominējošo statusu un klienta holistisko izpratni patristiskajā antropoloģijā.

Krājums ir veltīts antropoloģisko zināšanu transformējošām, klienta dvēselē esošo dzīvības spēku un resursu iespējām (prof. S. Gūtmane). Šo fundamentālo zināšanu ilgtspējību G.Dišlers analizē no Latvijā mazpazīstamās Bībeles sociālā lasījuma perspektīvas.

Savstarpības kategoriju kā protonormu sociālo pakalpojumu sniedzējiem aktualizējusi EKrA absolvente, supervizore I.Kovaļevska. Īpašs prieks arī par EKrA absolventēm, supervizorēm I.Gusāri un L.Kalniņu, kā arī par teoloģijas maģistra T.Freimaņa loģisko iekļaušanos augstskolas pētnieciskajā tratēģijā, neraugoties uz konfesionāli atšķirīgo pieeju. Priecē, ka autors meklē iespējas, kā cilvēka uztveri bagātināt ar Austrumu ortodoksālās Baznīcas perspektīvu.

Metodoloģiskās starpdisciplināritātes aspektiem sociālā darba pētniecībā veltīti prof. S.Gūtmanes, N.Harka raksti, bet konkrēti ieteikumi darbā ar seksuāli izmantotiem bērniem, kā arī ar supervīzijas iespējas ģimeņu atbalstā aplūkoti prof. K.Kīslinga un supervizores I.Gusāres rakstos. Krājumu noslēdz prof. L.Anužienes raksts par organizāciju garīgo vadību. Pirmo reizi šajā krājumā esam ievietojuši kādas konceptuāli nozīmīgas publikācijas apskatu, šoreiz – Z.Ozola par Ž.K.Laršē “Slimības teoloģiju”.

Visi krājumā ievietotie raksti piedāvā kolektīvas domāšanas un pētniecības kultūrfenomeni, kurā, neskatoties uz katra autora individualitāti, atklājas principi un pamati tam inovatīvās antropoloģiskās domāšanas virzienam, kas globalizētajā pasaulē un sociālajā darbā ienāk no tālas vērtīgu zināšanu krātuves. Akadēmijā mēs to saucam par “inovāciju no senatnes”. Antropoloģija ir māte eiropeiskajai izpratnei par darbu ar klientu. Tas nekas, ka vēstures gaitā meitas (t.s. sekulārās zinātnes, arī psiholoģija) ir māti aizmirsušas! Metaforiski runājot, mēs māti ievadam atpakaļ istabā un sēdinām goda vietā.

Par to, cik labi tas ir izdevies, spriediet jūs, Krājuma lasītāji!

Dr. philol., prof. Skaidrīte Gūtmane

Eiropas Kristīgās akadēmijas rektore